

บทบาทของคำปรากฏร่วมในการพัฒนาทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษ*

ปริมา มัลลิกะมาส

บทนำ

วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศคือการช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องตรงตามที่ต้องการและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน การสอนภาษาอังกฤษโดยทั่วไปได้วิวัฒนาการมาจากรูปแบบที่มุ่งเน้นการท่องจำไวยากรณ์และโครงสร้างของภาษาอังกฤษและนำกฎเกณฑ์เหล่านั้นไปใช้ได้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ดีพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ผู้เรียนมักประสบร่วมกันคือผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนเจ้าของภาษาได้ จะพบว่ามีเรียนจำนวนไม่น้อยที่แม้จะเรียนภาษาอังกฤษมากกว่า 10 ปี รู้จักคำศัพท์จำนวนมาก รู้จักหลักไวยากรณ์อย่างละเอียดถี่ถ้วน สามารถฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้ แต่ภาษาที่ใช้ก็ยังแปลกประหลาดไม่เป็นธรรมชาติ บทความนี้จะอภิปรายปัญหาและเสนอแนะแนวทางการสอนที่จะช่วยแก้ไขและลดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาในประเด็นดังกล่าวนี้

วิธีการสอน : สาเหตุหลักของปัญหา

การสอนภาษาตั้งแต่ปี ค.ศ.1940 และต่อมาอีกประมาณ 2 ทศวรรษนั้นเป็นไปตามแนวทฤษฎี Structural Grammar และใช้ประมวลการสอนแบบ Structural Syllabus ซึ่งให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์และการแบ่งประเภทของคำ (part of speech) เป็นหลัก แนวคิดนี้เชื่อว่าหากผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างประโยคแบบต่างๆ ก็จะสามารถเลือกคำจากหมวดคำที่เหมาะสมมาเติมในตำแหน่งที่ว่างของโครงสร้างนั้นได้ วิธีการสอนภาษาที่ยึดตามแนวคิดนี้คือวิธีสอนแบบฟังพูด (Audio-Lingual Method)

ต่อมาในช่วงปี 1957 Chomsky ได้เสนอทฤษฎีไวยากรณ์แบบใหม่คือไวยากรณ์ปริวรรติ (Generative Transformational Grammar) ซึ่งเน้นว่าภาษามีกฎไวยากรณ์อยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งถ้า

* ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผศ. ปัทมา อัดทนโถ และ ผศ. ดร. นันทิพย์ ภิงคารวัฒน์ ที่ได้กรุณาอ่าน แก้ไขข้อผิดพลาดและให้ข้อเสนอแนะต่างๆที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน

ผู้เรียนรู้อีกเหล่านี้ก็จะสามารถสร้างประโยคต่างๆได้ไม่จำกัด Chomsky เชื่อว่าความรู้เชิงภาษาที่สมบูรณ์แบบหรือที่เรียกว่าสามัญะภาษา (Competence) คือความรู้ในเรื่องกฎไวยากรณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นความสามารถทางภาษาศาสตร์ (Linguistic Competence) ที่มีอยู่โดยกำเนิดและสะท้อนให้เห็นในการใช้ภาษาของเจ้าของภาษาหรือที่เรียกว่ากฤตกรรมภาษา (Performance) วิธีการสอนภาษาที่ยึดตามแนวคิดนี้คือ วิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (The Cognitive Code Learning Theory)

ในช่วงต่อมา Hymes (1972) ซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์สังคมได้เสนอความเห็นที่ต่างไป โดย Hymes เห็นว่าสามัญะภาษาควรจะเป็นเรื่องความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งนอกจากความรู้เรื่องกฎเกณฑ์ของภาษาแล้วยังรวมถึงความสามารถที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆด้วย จากแนวคิดของ Hymes นี้ ทำให้มีการพัฒนาแนวการสอนที่เรียกว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) ขึ้น ประมวลการสอนที่ใช้ในการสอนภาษาตามแนวทางนี้คือ การสอนแบบเน้นหน้าที่และการสื่อความหมาย (Functional-Notional Syllabus) ซึ่งคำนึงถึงการใช้ภาษาเพื่อแสดงออกถึงหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารแบบต่างๆได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

แม้ว่าวิธีการสอนภาษาตามทฤษฎีและแนวทางทั้ง 3 แบบข้างต้นจะมีการนำไปใช้ในการสอนภาษาอังกฤษอย่างกว้างขวางและแต่ละวิธีนั้นต่างก็มีข้อดีอยู่หลายประการ เช่น การสอนตามแนวทฤษฎี Structural Grammar สามารถสอนให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และโครงสร้างของภาษาอังกฤษ สำหรับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก็ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อความหมายได้ตามที่ต้องการในสถานการณ์ต่างๆ แต่ข้อจำกัดที่เห็นได้ชัดคือวิธีการเหล่านี้ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับที่เจ้าของภาษาใช้อยู่จริงได้ กล่าวคือ การสอนแบบที่เน้นเรื่องโครงสร้างตามแนว Structural Grammar หรือแบบที่เน้นเรื่องกฎไวยากรณ์ตามแนว Generative Grammar มากจนเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผิดว่าคำต่างๆปรากฏร่วมกันได้โดยอิสระ หากการปรากฏร่วมกันนั้นไม่ผิดหลักไวยากรณ์และวากย-สัมพันธ์ เช่น คำคุณศัพท์ย่อมเกิดร่วมกับคำนามเพื่อทำหน้าที่ขยายคำนามนั้นได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น Fontenelle (1994) ยกตัวอย่างคำคุณศัพท์ rotten และ sour ซึ่งมีความหมายเหมือนกันในบางบริบท คือแปลว่า “บูดเน่า” แต่คำว่า rotten มักจะเกิดร่วมกับคำนาม egg ในขณะที่ sour มักจะเกิดร่วมกับ milk กล่าวคือ เราจะไม่พบกรณีที่ใช้คำสลับกันว่า *rotten milk หรือ *sour egg ส่วนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมักคำนึงถึงความสามารถในการสื่อสาร ได้แก่การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายมากกว่าความถูกต้องและวิธีการใช้ภาษา (usage) Sinclair (1998) กล่าวถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่าผู้ที่สอนภาษาตามแนวทางนี้มักจะเน้น

เรื่องเทคนิคในการเรียนการสอน เช่น การจัดกิจกรรมต่างๆมากกว่าที่จะเน้นเรื่องตัวเนื้อหาภาษา ซึ่งการสอนแบบนี้ช่วยฝึกให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้แต่ภาษาที่ใช้ยังอาจขาดความเป็นธรรมชาติต่างจากเจ้าของภาษา

วิธีการสอนที่มีผู้เสนอว่าน่าจะช่วยลดข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบอื่นๆได้ในเรื่องทักษะการใช้ภาษาของผู้เรียนในประเด็นที่กล่าวไว้ข้างต้นคือการสอนที่เน้นเรื่องคำปรากฏรวม (collocation) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวการสอนแบบ Lexical Approach (Willis, 1990; Nattinger & DeCarrio, 1992; Lewis 1993) แนวการสอนแบบนี้เริ่มเป็นที่รู้จักเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา แต่ยังไม่ค่อยแพร่หลายในหมู่นักสอนภาษามากนัก เป็นแนวการสอนที่มาจากความคิดพื้นฐานที่ว่า ส่วนประกอบหลักของภาษาคือกลุ่มคำที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคำอย่างใกล้ชิดและสามารถใช้เสมือนเป็นหน่วยเดียวกัน (lexical phrases) กลุ่มคำเหล่านี้ทำให้มองเห็นถึงรูปแบบต่างๆ (patterns) ในภาษาซึ่งแต่เดิมทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างเคยวิเคราะห์หว่านเป็นเรื่องของคำศัพท์และไวยากรณ์

Schmitt และ Carter (2000) อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า lexical phrase ช่วยให้ผู้ฟังวิเคราะห์ถ้อยคำที่ได้ยินได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น โดยการแบ่งประโยคออกเป็นระดับวลีแทนที่จะแบ่งย่อยเป็นระดับคำ การทำความเข้าใจความหมายของประโยคก็มาจากความหมายของคำที่ปรากฏร่วมกันเป็นกลุ่มๆ มิใช่ความหมายของคำแต่ละคำ ในทำนองเดียวกัน ในการพูดหรือเขียน

ผู้ใช้ภาษาไม่ได้สร้างประโยคใหม่ขึ้นจากคำศัพท์และกฎไวยากรณ์ต่างๆที่มีอยู่ในสามัญภาษาเสมอไป สิ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างประโยคคือ lexical phrase ที่มีอยู่ในคลังศัพท์ (lexicon) ของแต่ละคน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรู้ภาษานั้นๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคำเป็นจำนวนมากไม่ได้เก็บอยู่ในสมองของเราในรูปคำอิสระที่แยกจากกัน แต่จะอยู่ในรูปกลุ่มคำที่เรียกว่า multi word lexical unit หรือ lexical phrase วลีสำเร็จรูปที่ทำหน้าที่เสมือนคำเหล่านี้มีพร้อมอยู่และสามารถดึงมาใช้ในการแบ่งและสร้างประโยคได้โดยลดขั้นตอนในกระบวนการทำงานของสมองลง เช่นการใช้กฎไวยากรณ์ต่างๆเพื่อสร้างวลีจากรดับคำ เป็นต้น

จากความคิดพื้นฐานดังกล่าว หลักการสำคัญของการสอนภาษาแบบ Lexical Approach คือมุ่งพัฒนาความรู้ด้านประมวลศัพท์ (lexis) ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยคำและการปรากฏร่วมกันของคำ (words and word partnership) โดยเชื่อว่าการสอนเรื่อง lexical phrase เป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะจะช่วยเพิ่มความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) และความสามารถในการใช้ภาษาตามที่เจ้าของภาษาใช้อยู่จริงได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนภาษามักประสบปัญหาไม่สามารถเลือกใช้คำที่เหมาะสมได้ ทำให้ภาษาของผู้เรียนฟังดูแปลกประหลาดไม่เป็นธรรมชาติ ข้อผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นจากการใช้คำปรากฏร่วมกันที่ไม่เหมาะสมนี้เป็นเรื่องที่อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้

ยากเพราะมักไม่สามารถชี้แจงเหตุผลได้ว่าทำไมคำเหล่านี้จึงใช้ร่วมกันไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำปรากฏร่วมกันไม่ได้ผิดหลักไวยากรณ์และสื่อความหมายได้

คำปรากฏร่วม (Collocation)

คำปรากฏร่วม (collocation) ซึ่งเป็น lexical phrase ประเภทหนึ่งไม่ใช่เรื่องใหม่ นักภาษาศาสตร์คนแรกที่กล่าวถึงเรื่องคำปรากฏร่วมคือ Firth (1968: 181) ซึ่งให้คำจำกัดความของการปรากฏร่วมกันของคำว่าหมายถึงคำหรือวลีที่มักใช้ร่วมกันจนเป็นปกติ "collocation of a given word are statements of the habitual or customary places of that word" อย่างไรก็ตามการศึกษาเรื่องคำปรากฏร่วมอย่างจริงจังและเป็นระบบเกิดขึ้นเมื่อมีการนำคลังข้อมูลภาษาอิเล็กทรอนิกส์ (electronic corpus) และโปรแกรมคอนคอร์ดานซ์ (concordancing program) มาใช้ในงานด้านภาษาศาสตร์คลังข้อมูล (corpus linguistics) ซึ่งช่วยให้สามารถมองเห็นปรากฏการณ์ทางภาษาต่างๆ ได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น รูปแบบการใช้ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ คำหรือวลีที่มีการในความถี่สูง ส่วนวนตายตัวต่างๆ รวมทั้งวลีสำเร็จรูปที่ทำหน้าที่แบบคำ (lexical phrase) ด้วย จากการศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์คลังข้อมูลนี้ Lewis (1997a: 8) ได้นิยามคำปรากฏร่วมไว้ดังนี้ "Collocation is the readily observable phenomenon whereby certain words co-occur in natural text with greater than random frequency."

โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของคำปรากฏร่วมมีอยู่สองแบบด้วยกัน คือ 1) ระดับของความสัมพันธ์ระหว่างคำที่ปรากฏร่วมกัน และ 2) ประเภทของคำที่เป็นองค์ประกอบของคำปรากฏร่วม เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์แบบแรก การปรากฏร่วมกันของคำนั้นแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) คำที่เกิดร่วมกันแบบตายตัว (fixed collocation) ได้แก่ idioms เช่น bread and butter, kick the bucket ฯลฯ 2) คำที่เกิดร่วมกันโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างคำอยู่ในระดับสูง (strong collocation) เช่น rancid butter 3) คำที่เกิดร่วมกันโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างคำอยู่ในระดับปานกลาง (medium-strength collocation) เช่น hold a conversation, make a mistake และ 4) คำที่เกิดร่วมกันได้ค่อนข้างอิสระตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ (weak collocation) เช่น kick a ball, small boy เป็นต้น

เมื่อใช้เกณฑ์แบบที่สอง ก็สามารถแบ่งคำปรากฏร่วมออกเป็น 4 ประเภทย่อยได้เช่นกัน ดังนี้

1. Lexical collocation ประกอบด้วยคำเนื้อหา (open class) สองคำขึ้นไป ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ เช่น high season, gain weight, absolutely sure เป็นต้น Cowie (1992) อธิบายว่า lexical collocation แสดงความสัมพันธ์ที่มีอยู่เฉพาะระหว่าง

คำเหล่านั้นและความหมายของกลุ่มคำที่เป็นคำปรากฏร่วมกันมักจะไม่เท่ากับความหมายที่เกิดจากการรวมความหมายของคำแต่ละคำอย่างอิสระ เช่น high season high ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงความสูงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (เช่น high mountain) แต่หมายถึงช่วงฤดูที่มีความต้องการบริการหรือสินค้ามาก

2. Grammatical collocation ประกอบด้วยคำเนื้อหา (open class) และ คำไวยากรณ์ (closed class) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำกริยา คำนาม หรือ คำคุณศัพท์ที่เกิดร่วมกับคำบุพบท เช่น depend on, alternative to, good at , in practice เป็นต้น

3. Bound collocation เป็นคำปรากฏร่วมกันที่รูปค่อนข้างตายตัว แต่แตกต่างจาก idioms เพราะสามารถแทรกคำบางประเภท เช่น คุณศัพท์ระหว่างคำกริยากับคำนามได้ ตัวอย่างเช่น pay (little) attention to, take (full) advantage of

4. Idioms เป็นคำปรากฏร่วมกันที่ตายตัว ความหมายของ idioms มักไม่สามารถวิเคราะห์จากความหมายของคำต่างๆที่ประกอบอยู่ภายใน ส่วนใหญ่แล้วคำที่ใช้เป็นสำนวนนี้จะมี ความหมายที่ต่างจากความหมายเดิมไปเลย เช่น kick the bucket แปลว่า เสียชีวิต หรือ spill the beans แปลว่า เผยความลับ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้งสองแบบร่วมกันในการแบ่งประเภทคำปรากฏร่วมกัน จะพบว่า lexical collocation อาจมีระดับความสัมพันธ์ระหว่างคำได้ทั้งสามแบบ ตัวอย่างเช่น shrug one's shoulder(s) คำที่ประกอบขึ้นเป็นวลีดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันสูง เนื่องจากคำกริยานี้แทบจะไม่เกิดร่วมกับคำนามอื่นเลย ในขณะที่ high season ประกอบด้วยคำซึ่งมีความสัมพันธ์กันปานกลาง และ short conversation ประกอบด้วยคำซึ่งมีความสัมพันธ์กันน้อย คำปรากฏร่วมกันอีก 3 ประเภทที่เหลือนั้นมักจะประกอบด้วยคำซึ่งมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างตายตัว โดยเฉพาะ bound collocation และ idioms ส่วน grammatical collocation นั้นจะเห็นได้ว่าแม้จะมีคำที่ปรากฏร่วมกันได้จำกัดแต่ก็ยังพอมีความหลากหลายอยู่บ้าง เช่น คำกริยา apply อาจเกิดร่วมกับคำบุพบท for, to หรือ with ได้ เป็นต้น

การที่เกณฑ์ทั้งสองแบบมีความซ้อนเหลื่อมกันอยู่บางส่วนเช่นนี้ทำให้มองเห็นว่า การจัดแบ่งประเภทกลุ่มคำว่าเป็นคำปรากฏร่วมกันชนิดใดในรูปของแนวต่อเนื่อง (continuum) น่าจะสะท้อนลักษณะของคำปรากฏร่วมกันได้ตรงกับความเป็นจริงมากกว่า ซึ่งแนวต่อเนื่องของคำปรากฏร่วมกันสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

weak	medium-strength	strong	fixed
free	lexical collocation	- grammatical collocation	idioms
combination		- bound collocation	

สำหรับเจ้าของภาษา การที่คำใดจะปรากฏร่วมกันได้บ้างนั้นเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ ทั้งนี้เพราะความรู้เรื่องคำปรากฏร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรู้ภาษาของเจ้าของภาษา (native speaker's intuition) ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ แต่ผู้เรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษามักขาดความรู้ดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะแม้คำปรากฏร่วมจะไม่ใช่เรื่องใหม่ในการศึกษาทางภาษาศาสตร์แต่ในการเรียนการสอนภาษายังไม่ค่อยมีการกล่าวถึงเรื่องนี้มากนัก โดยทั่วไปแล้วการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมักจะแยกเรื่องคำศัพท์และไวยากรณ์ออกจากกัน (grammar/vocabulary dichotomy) ในการสอนคำศัพท์ก็มักเน้นแต่เรื่องความหมายของคำ ขณะที่การสอนไวยากรณ์จะให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ต่างๆ การสอนแบบนี้ไม่ได้สะท้อนลักษณะธรรมชาติที่สำคัญของภาษาที่ประกอบด้วยวลีสำเร็จรูปเป็นจำนวนมาก เมื่อผู้เรียนมองไม่เห็นรูปแบบภาษาที่สูงกว่าระดับคำและความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างคำที่ปรากฏร่วมกันในวลีเหล่านั้น ก็ย่อมไม่สามารถใช้วลีดังกล่าวเพื่อให้ภาษาของตนเป็นธรรมชาติเหมือนเจ้าของภาษาได้

เหตุผลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำปรากฏร่วมน่าจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอย่างยิ่ง ในบรรดาคำปรากฏร่วมประเภทต่างๆ นั้น Hill (1999) เสนอว่าควรเน้นการสอนประเภทที่คำซึ่งปรากฏร่วมกันมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระดับปานกลาง (medium-strength collocation) เนื่องจากมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเภทอื่นและปัญหาในการเลือกคำไม่เหมาะสมพบได้บ่อยกับคำปรากฏร่วมประเภทนี้ด้วย โดยทั่วไปแล้ว ผู้เรียนมักไม่แน่ใจว่าคำที่เลือกมานั้นใช้ร่วมกันได้หรือไม่ได้ เช่น high season ที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้น แม้ผู้เรียนจะทราบความหมายของแต่ละคำเป็นอย่างดีแต่อาจไม่ทราบว่าคำทั้งสองสามารถปรากฏร่วมกันได้ โอกาสที่จะเลือกคำอื่นซึ่งไม่เหมาะสมมาใช้จึงเป็นไปได้สูง ปัญหาดังกล่าวไม่ค่อยเกิดขึ้นกับคำปรากฏร่วมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคำภายในใกล้ชิดกันมาก (strong collocation) เพราะคำที่จะเกิดร่วมกันได้นั้นมีจำกัด เช่น nomadic จะเกิดร่วมกับคำนามไม่มากนัก เช่น people, way, life, group เป็นต้น ผู้เรียนจึงพอทราบว่าคำเหล่านี้ควรจะมีคำอะไรบ้าง โอกาสที่จะใช้คำผิดจึงมีค่อนข้างน้อย ในทำนองเดียวกันคำปรากฏร่วมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคำภายในน้อย (weak collocation) ก็มักไม่เป็นปัญหาเพราะมีคำที่เกิดร่วมกันได้หลากหลาย เช่น คุณศัพท์ long สามารถเกิดร่วมกับคำนามได้มากมาย เช่น hair, talk, way, time ฯลฯ และคำนามทั่วไป เช่น car ก็เกิดร่วมกับคุณศัพท์

ได้หลากหลายเช่นกัน อย่างเช่น big, nice, old, luxurious ฯลฯ เมื่อคำที่เกิดร่วมกันได้ครอบคลุม คำจำนวนมาก โอกาสที่จะเลือกคำผิดจึงมีน้อย

Lexical collocation ที่ความสัมพันธ์ระหว่างคำอยู่ในระดับปานกลางมีอาทิเช่น

คุณศัพท์ + นาม	:	a major operation
นาม + นาม	:	a pet name
นาม + กริยา	:	light glows
กริยา + นาม	:	prevent infection
กริยา + คุณศัพท์ + นาม	:	learn a foreign language
กริยา + วิเศษณ์	:	change considerably
วิเศษณ์ + กริยา	:	completely forget
วิเศษณ์ + คุณศัพท์	:	absolutely sure
กริยา + บุพบท + นาม	:	comply with the rules

นอกจากคำปรากฏพร้อมเหล่านี้แล้ว ยังควรให้ความสำคัญกับคำปรากฏร่วมประเภท lexical collocation ที่ประกอบด้วย delexicalized verb¹ ซึ่งมักจะเป็นคำกริยาพื้นฐาน เช่น make, have, do, take, get เป็นต้น ตัวกริยาเหล่านี้เองไม่ได้แสดงความหมายหลักเหมือนเมื่อใช้ในกรณีทั่วไป เช่น make a cup of coffee, have two sons, take her daughter to school แต่วลีที่ประกอบด้วยคำกริยาเหล่านี้จะมีลักษณะเหมือนสำนวน เช่น make a living, have an operation, take your time เป็นต้น เหตุผลที่ควรเน้นการสอนคำปรากฏร่วมกลุ่มนี้เพราะในภาษาอังกฤษมีการใช้คำกริยาพื้นฐานข้างต้นในลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนมากและบ่อยครั้งที่ผู้เรียนเกิดความสับสนในการใช้คำเหล่านี้ในวลีเช่น do the dishes, make the bed ซึ่งผู้เรียนมักใช้คำกริยาสลับกันเป็นต้น ผู้เรียนจึงควรต้องรู้จักความหมายของวลีที่ประกอบด้วยคำกริยากลุ่มนี้รวมทั้งคำนามที่มักปรากฏร่วมกันเพื่อให้สามารถนำวลีเหล่านั้นไปใช้ได้ถูกต้องและเป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากที่สุด

¹ delexicalized verb คือคำกริยาที่มีความหมายในตัวเองน้อยหรือไม่มีเลยเมื่อปรากฏนอกบริบท กริยาเหล่านี้เป็นส่วนประกอบของวลีที่ทำหน้าที่เหมือนคำและสามารถปรากฏในโครงสร้างต่างๆได้หลายรูปแบบ ดังนั้นจึงควรมองคำกริยาเหล่านี้รวมไปกับกลุ่มคำเป็นหน่วยเดียว แทนที่จะแยกออกว่าเป็นเรื่องของคุณศัพท์และไวยากรณ์ delexicalized verb ที่สำคัญได้แก่ do, get, give, have, keep, look, make, put และ take

แบบฝึกหัดและกิจกรรมที่ใช้ในการสอนคำปรากฏร่วม

แบบฝึกหัดและกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ใช้ในการสอนคำปรากฏร่วมอิงแนวการสอนที่ผนวกเรื่องคำศัพท์และไวยากรณ์เข้าด้วยกัน (lexicogrammatical approach) กล่าวคือนอกจากการสอนความหมายของคำและกฎไวยากรณ์แล้ว ผู้สอนจะเน้นเรื่องรูปแบบที่คำนั้นมักปรากฏใช้และคำที่มักเกิดร่วมกันด้วย วิธีการสอนไม่เน้นการท่องจำแต่จะพยายามให้ผู้เรียนได้เห็นข้อมูลการใช้ภาษาจริง ฝึกสังเกตและวิเคราะห์หาคำปรากฏร่วมรวมทั้งทำแบบฝึกหัดต่างๆประกอบกับการค้นคว้าในพจนานุกรมคำปรากฏร่วมหรือพจนานุกรมทั่วไปแบบ corpus-based ซึ่งมีตัวอย่างประโยคที่หลากหลายทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและระมัดระวังเรื่องคำที่เกิดร่วมกันมากขึ้นในการใช้ภาษา (consciousness raising) Lewis (1997a) เสนอให้ใช้การสอนที่มีขั้นตอนแบบ Observe-Hypothesize-Experiment แทนการสอนแบบ Present - Practice - Produce ที่นิยมใช้กันมาแต่เดิม เขากล่าวว่าแบบฝึกหัดและกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสังเกตเห็นลักษณะธรรมชาติของภาษาที่สองจะทำให้ผู้เรียนสามารถตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับภาษาที่สองได้รวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น ซึ่งจะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาในแบบที่คล้ายคลึงกับการเรียนภาษาของเจ้าของภาษา Jane และ Dave Willis (1996) ก็สนับสนุนให้ใช้แบบฝึกหัดและกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มความระมัดระวังในการเลือกใช้คำร่วมกัน โดยเชื่อว่าผู้เรียนที่สามารถใช้ภาษาได้ดีคือผู้ที่หมั่นฝึกหารูปแบบที่เกิดซ้ำๆ ในภาษาและหาข้อสรุปจากรูปแบบซ้ำๆ ที่เกิดเหล่านั้น

หลังจากที่มีการนำเสนอแนวการสอนภาษาแบบ Lexical Approach ขึ้นเมื่อประมาณสิบกว่าปีที่ผ่านมา การสอนเรื่องคำปรากฏร่วมก็เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น จะเห็นได้ວ່ามีการจัดทำพจนานุกรมคำปรากฏร่วมขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับทั้งผู้สอนและผู้เรียน เช่น BBI Combinatory Dictionary, Oxford Collocation Dictionary, LTP Dictionary of Selected Collocations เป็นต้น แม้แต่ในประเทศไทยเองก็มีการจัดพิมพ์ English by Examples โดย สำนักพิมพ์ Thaiways Book ซึ่งเป็นพจนานุกรมประเภทนี้ขึ้นมาเช่นกัน นอกจากนี้ ตำราที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ เช่น Cutting Edge ของ Longman, Headway และ Landmark ของ Oxford University Press ก็มีแบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องคำปรากฏร่วมอย่างเช่น กลุ่มที่ประกอบด้วย delexicalized verb รวมอยู่ด้วย แบบฝึกหัดและกิจกรรมเหล่านี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำร่วมกันได้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะในการเขียน ทำให้ภาษาของผู้เรียนไม่เพียงแต่ถูกหลักไวยากรณ์และสื่อความหมายได้ตามต้องการเท่านั้นแต่ยังเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานของเจ้าของภาษาด้วย

แบบฝึกหัดและกิจกรรมซึ่งยกเป็นตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นว่าการสอนคำปรากฏร่วมแบบ lexical collocation ทำได้อย่างไรบ้าง ตัวอย่างบางส่วนดัดแปลงมาจากแบบฝึกหัดที่ปรากฏในงานของ Michael Lewis (1997a, 1997b, 2001) โดยมีทั้งแบบ receptive และ productive practice แบบฝึกหัดแบบแรกมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถระบุได้ว่ามีการใช้คำปรากฏร่วมในข้อความ เช่น แบบฝึกหัดที่ 5 ส่วนแบบฝึกหัดแบบที่สองมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำคำปรากฏร่วมไปใช้ในการใช้ภาษาอังกฤษได้ เช่น กิจกรรมที่ 2 และ 3 ผู้ที่ต้องการตัวอย่างแบบฝึกหัดที่หลากหลายสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากงานทั้งสามชิ้นดังกล่าว สำหรับแบบฝึกหัดบางข้อ ผู้เรียนสามารถตรวจเช็คคำตอบด้วยตนเองได้จากการค้นหาในพจนานุกรมคำปรากฏร่วมหรือคลังข้อมูลภาษาที่มีจำหน่ายอยู่ในรูปซีดีรอม เช่น British National Corpus ซึ่ง ผู้เขียนสืบค้นข้อมูลเพื่อสร้างแบบฝึกหัดต่อไปนี้ด้วย

ตัวอย่างแบบฝึกหัดที่ใช้ในการสอนคำปรากฏร่วม

แบบฝึกหัดที่ 1 จงวงกลมคำ 1 คำในแต่ละข้อที่ไม่ปรากฏร่วมกับคำที่กำหนดให้

ตัวอย่าง:	pay:	a debt	a visit	a bill	a ticket	the price
1.	strong:	accent	impression	point	intelligence	coffee
2.	a mistake:	avoid	correct	admit	make	reject
3.	call:	attention	a strike	a party	a halt	a meeting
4.	low:	spirits	income	priority	experience	gear
5.	totally:	different	new	suitable	unacceptable	wrong

แบบฝึกหัดที่ 2 จงเติมคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกับคำคุณศัพท์ที่ให้ไว้ลงในช่องว่างเพื่อขยายคำนามที่กำหนด (คำตอบที่ถูกต้องอาจมีได้มากกว่า 1 คำ)

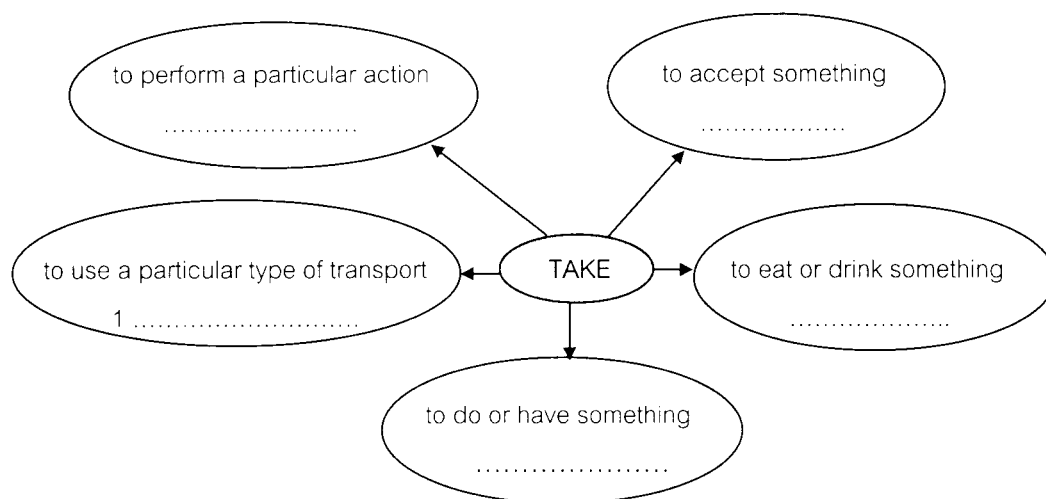
ตัวอย่าง:	big	small	change
1.	wide	choice
2.	high	season
3.	light	hair
4.	light	traffic
5.	light	work

แบบฝึกหัดที่ 3 ในแต่ละประโยคต่อไปนี้มีข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำปรากฏรวมที่ไม่ถูกต้องอยู่
หนึ่งแห่ง กากบาททับคำที่ผิดและเติมคำตอบที่ถูกต้องไว้ในวงเล็บท้ายข้อ

ตัวอย่าง: I watched him slide under the wheel and start up the ~~strong~~ engine.
(powerful)

1. I am afraid I would like to do a serious complaint. (.....)
2. If you want to lose weight, you need to make a diet. (.....)
3. I was completely disappointed when I failed the exam. (.....)
4. The holiday I went on last year was a full disaster. (.....)
5. He is very ambitious. He will do anything in order (.....)
to gain his goal.

แบบฝึกหัดที่ 4 ดูแผนภาพที่แสดงความหมายต่างๆของคำกริยา take ต่อไปนี้ และ
อ่านประโยคที่คัดมาจากคลังข้อมูลโดยการสืบค้นจากคำว่า take (concordance
output of "take") นำตัวเลขหน้าแต่ละประโยคที่คำกริยา take มีความหมายตรงกับใน
แผนภาพไปเติมในช่องว่าง

1. I **take** a taxi since my next flight leaves in an hour.
2. My master has sent me to ask you if you would care to **take** a seat in our carriage.
3. As a result, David will now **take** action to enforce the court's decision.
4. You go to the shop or restaurant and ask, "Do you **take** credit cards?"

5. However, in adult life, Robert finds he cannot **take** criticism.
6. I now walk when I could drive and **take** exercise regularly.
7. Do you **take** milk in your coffee?
8. If we hurt someone, we must **take** responsibility for it.
9. Men are also more likely to **take** risks than women.
10. **Take** two aspirins and go to bed.

แบบฝึกหัดที่ 5 จงอ่านข้อความต่อไปนี้และขีดเส้นใต้วลีที่น่าจะมีคำปรากฏร่วมกันระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนามและคำกริยากับคำนาม จากนั้นตรวจสอบคำตอบกับพจนานุกรมคำปรากฏร่วมกันหรือคลังข้อมูลภาษา

After careful thought, I have finally decided to leave the company and return to full-time education. I have been thinking about this move for a number of years now, but friends and colleagues have always persuaded me to think about my successful career, my salary, and other practical considerations. This time I have made up my mind and I have accepted a place at Oxford University to study biochemistry.

Landmark (2000)

ตัวอย่างกิจกรรมที่ใช้ในการสอนคำปรากฏร่วมกัน

กิจกรรมที่ 1 เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนหาคำที่มักปรากฏร่วมกับคำต่างๆที่กำหนดให้ในแต่ละข้อ ผู้สอนจะอ่านคำที่กำหนดให้ทีละคำ ผู้เรียนจดบันทึกคำเหล่านี้ไว้และถ้าผู้เรียนคนใดคิดว่าทราบคำตอบแล้วให้ยื่นขึ้น ผู้เรียนแต่ละคนสามารถตอบได้เพียงคนละหนึ่งครั้ง ทำเช่นนี้จนกว่าจะได้คำตอบที่ถูกต้องหรือครบจำนวนผู้เรียนในห้องแล้วจึงเฉลยคำตอบหรือให้ผู้เรียนค้นหาจากพจนานุกรมคำปรากฏร่วมกันหรือจากคลังข้อมูล

ตัวอย่าง:	plain, dark, white, bitter, milk, bar of	chocolate (noun)
1.	make, loud, hear, background, fade away, pollution	noise (noun)
2.	considerably, mind, subject, completely, direction	change (verb)
3.	task, seem, extremely, position, choice, examination	difficult (adjective)
4.	work out, long-term, develop, impractical, strategic	plan (noun)
5.	time, accidentally, the pain, himself, almost	kill (verb)

กิจกรรมที่ 2 เป็นกิจกรรมการแปล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นว่าการสื่อความหมายที่ต้องการอาจทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่มีความเป็นไปได้สูงคือการใช้คำปรากฏรวม เช่นในประโยคที่หนึ่ง คำกริยา “ตัดสินใจ” สามารถแปลได้หลายแบบ อาทิเช่น decide, make a decision, make up one's mind ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำแปลสองแบบหลังมีลักษณะของวลีที่ประกอบด้วยคำปรากฏรวม ขั้นตอนที่สำคัญในการทำกิจกรรมนี้คือการกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันเสนอว่าสามารถจะแปลประโยคต่างๆได้อย่างไรได้บ้างและอภิปรายตัวเลือกเหล่านั้นร่วมกัน โดยผู้สอนทำหน้าที่ช่วยชี้ให้เห็นความแตกต่างในการใช้สำนวนภาษาระหว่างใช้คำศัพท์ทั่วไปกับคำปรากฏรวม การฝึกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้คำปรากฏรวมและใช้วิธีแปลตรงตัวแบบคำต่อคำน้อยลง ทำให้ภาษาของผู้เรียนสละสลวยเป็นธรรมชาติมากขึ้น ตัวอย่างประโยคที่ใช้ในการทำกิจกรรมนี้ เช่น

1. เขาตัดสินใจว่าจะไม่เรียนต่อหลังจากจบมหาวิทยาลัยแล้ว
2. ขอโทษที่ทำให้คุณเสียเวลา
3. พี่ชายฉันชอบแก๊งฉันอยู่เรื่อยเชียว
4. เขาทำธุรกิจเพชรพลอยมาเกือบสิบปีแล้ว
5. พ่อโกรธมากเมื่อรู้ว่าฉันสอบตก

กิจกรรมที่ 3 เป็นกิจกรรมที่เตรียมผู้เรียนสำหรับการเขียนเรียงความ โดยกำหนดให้ ผู้เรียนเลือกหัวข้อ 1 หัวข้อสำหรับเขียนเรียงความยาวประมาณ 200-300 คำ จากนั้นให้หาคำนาม 5 คำ คำกริยา 5 คำและคำคุณศัพท์อีก 5 คำที่ผู้เรียนคิดว่าน่าจะเป็น คำสำคัญในเนื้อหาของเรียงความที่จะเขียนขั้นต่อไปให้ผู้เรียนหาคำที่มักปรากฏรวมกับคำเหล่านั้นเพื่อใช้ในการสื่อความคิดที่ต้องการ โดยดูจากพจนานุกรมคำปรากฏรวมหรือคลังข้อมูลภาษา เช่นหัวข้อต่อไปนี้

In general people are living longer now. Discuss the cause of this phenomenon.

คำนาม: lifestyle, health, diet, age, disease

คำกริยา: live, exercise, change, affect, recommend

คำคุณศัพท์: conscious, strong, harmful, medical, nutritious

ตัวอย่างวลีที่มักมีคำข้างต้นปรากฏอยู่ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการเขียนเรียงความเรื่องดังกล่าว

look after/ maintain one's health

strongly recommend someone to

take medical advice

become increasingly conscious of one's health

การศึกษาคำปรากฏร่วมของคำสำคัญเหล่านี้ร่วมกันในห้องเรียนก่อนลงมือเขียนเรียงความจะช่วยลดข้อผิดพลาดของผู้เรียนในส่วนของการเลือกคำและช่วยให้ผู้เรียนสามารถเขียนสื่อความคิดของตนได้ดีขึ้น

บทสรุป

การสอนคำปรากฏร่วมแก่ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้น เชื่อว่าจะช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาของผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยการลงมือปฏิบัติจากการทำแบบฝึกหัดต่างๆ โดยพยายามเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การทำกิจกรรมแบบที่ 3 และวิธีการสอนแบบ data-driven learning ที่ให้ผู้เรียนฝึกสังเกตวิเคราะห์ข้อมูลภาษาจริงเพื่อหาข้อสรุปในการใช้ภาษาด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น แบบฝึกหัดที่ 4 และ 5 จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลักษณะธรรมชาติของภาษาอย่างแท้จริงและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

หากมองโดยผิวเผิน หลายคนอาจรู้สึกว่าการสอนคำปรากฏร่วมตามแนว Lexical Approach ที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะทำให้ความสำคัญของไวยากรณ์และโครงสร้างในการสอนภาษาลดน้อยลง หรือจะเข้ามาแทนที่การสอนแบบเดิม อันที่จริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น วัตถุประสงค์ของการเสนอแนะการสอนแบบใหม่นี้ไม่ใช่เพื่อให้มาทดแทนการสอนแบบเดิมแต่ให้ใช้อย่างผสมผสาน Schmitt และ Carter (2000: 4) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้อย่างชัดเจนว่า “ความสามารถในการใช้ภาษาต้องมีทั้งความสามารถในการใช้กฎไวยากรณ์และโครงสร้าง (syntactic generation) และความสามารถในการใช้วลีสำเร็จรูปที่ทำหน้าที่เสมือนคำ (lexical phrases) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เรียนต้องการที่จะใช้ภาษาได้อย่างสละสลวยและคล่องแคล่ว ซึ่งเป็นผลมาจากการรู้จักใช้วลีสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ” ด้วยเหตุนี้ การสอนภาษาจึงควรเน้นทั้งเรื่องกฎไวยากรณ์ เช่น การสอนเรื่องชนิดของคำ การใช้คำกำกับนาม ฯลฯ เรื่องวากยสัมพันธ์ เช่น โครงสร้างประโยคแบบต่างๆ ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ที่ปฏิบัติอยู่เดิมและเรื่องคำปรากฏร่วมตามแนว Lexical Approach ด้วย การสอนภาษาที่ผสมผสานการเน้นเรื่องคำปรากฏร่วมกับการเน้นกฎไวยากรณ์และโครงสร้างเท่ากับเป็นการผนวกข้อดีของการสอนที่นำไปสู่ความสามารถทั้งสองแบบข้างต้นเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ข้อดีของการสอนแนวใหม่นี้สามารถ

จะช่วยลดข้อจำกัดของการสอนแบบที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือการสอนแบบผสมผสานนี้จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานของเจ้าของภาษาด้วย

ข้อมูลผู้เขียน

ปรีมา มัลลิกะมาส สำเร็จการศึกษา อ.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ M.A. in English จาก The University of Wisconsin-Madison ประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลงานงานวิชาการ เช่น “Applications of Corpora in Language Teaching” “The Use of Corpora and Concordancing in Translation” และงานวิจัยเรื่อง “Impacts of Specialized English Corpora on Translators’ Comprehension and Production Skills”

บรรณานุกรม

- Chomsky, N. (1957). *Syntactic Structure*. The Hague: Mouton.
- Cowie, A. P. (1992). Multiword lexical units and communicative language teaching. In P. Arnaud and H. Bejoint (Eds.), *Vocabulary and Applied Linguistics*. London: Macmillan.
- Firth, J. R. (1968). Linguistics and Translation. In F.R. Palmer (Ed.), *Selected Papers of J. R. Firth 1952-59*. London: Longman., 84-95.
- Fontenelle, T. (1994). *Design and Structure of the Prototype Collocation Lexicon*. Liege: University of Liege.
- Hill, J. (1999). Collocational Competence. *English Teaching Professional*, 11, 3-6.
- Hymes, D. H. (1972). On Communicative Competence. In J.B. Pride and J. Holmes. (Eds), *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach: The State of ELT and a Way Forward*. Hove, England: Language Teaching Publications.
- Lewis, M. (1997a). *Implementing the Lexical Approach*. Hove, England: Language Teaching Publications.

- Lewis, M. (1997b). Pedagogical implications of the lexical approach. In J. Cardy and T. Huckin. (Eds.), *Second Language Vocabulary Acquisition: A Rationale For Pedagogy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lewis, M. (2001) *Teaching Collocation: Further Developments in the lexical approach*. Hove, England: Language Teaching Publications.
- Nattinger, J., & DeCarrio, J. (1992). *Lexical Phrases in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Schmitt, N. & Carter, R (2000). *Lexical phrases in language teaching*. (<http://www.jalt-publications.org/tlt/articles/2000/08/schmitt>)
- Sinclair, J. (1998). Corpus Evidence In Language Description. In A. Wichmann, S. Fililegelstone, A. McEnery and G. Knowles. (Eds.), *Teaching and Language corpora*. Harlow: Longman.
- Willis, D. (1990). *The Lexical Syllabus: A New Approach to Language Teaching*. London: Collins ELT
- Willis, J., & Willis, D. (1996). *Challenge and Change in Language Teaching*. London: Heinemann ELT.